Przesyłka opłacona ryczałtem

Nr. 60(67) Vilnius, šeštadienis, 1929 m. lapkričio mėn. 30 d. II metai.

VILNIAUS RYTOJUS

Lietuvių visuomenės, politikos ir literatūros iliustruotas laikraštis.

Išeina trečiadieniais ir šeštadieniais.

REDAKCIJA ir ADMINISTRACIJA: Šv. Jono g-vė Nr. 8—1. Redakcija priima nuo 10 iki 12 val. Administracja priima 9—2 val. po pietų.

REDAKCIJA straipsnius ir korespondencijas taiso ir trumpina savo nuožiūra. Nespausdintas korespondencijas ir smulkesnius straipsnius naikina. Rankraščių savo lėšomis negrąžina.

PRENUMERATA: Metams — 4 auks., pusei metų — 2 auks. 3 mėn. — 1 auksinas. Atskiro numerio kaina 10 skat. Užsienyje metams 1 doleris. Užsisakyti galima nemažiau kaip 3 mėnesiams.

METAMS SUKAKUS.

Lygiai prieš metus stojome naujan, gana sunkian darban: — pradėjome leisti „Vilniaus Rytojų“, kurio išėjo jau 67 numeriai. Stojome tuomet darban gana nelengvose sąlygose ir, pradėdami leisti laikraštį, gerai numatėme visus sunkumus, kuriuos reikės nugalėti. Ir iš tiesų, tų sunkumų turėjome gana daug. Negalėdami čia jų visų išvardyti, suminėsime porą.

Pirmas sunkumas, kurį sutikome leisdami laikraštį, buvo konfiskavimai. Konfiskavimai sudaro nemaža medžiaginių nuostolių, nes sukonfiskuotas numeris laikomas, kol byla pasibaigia. Byla gi kartais tęsiasi keletą metų, ir beveik niekuomet sukonfiskuoti egzemplioriai negrąžinami. Atsitiko, kad negrąžino ir to numerio, kuomet konfiskavimas buvo nuimtas. Tą pačią dieną išleisti kitą numerį nesuskumbame, išleidžiame tik kitą dieną ir skaitytojai gauna suvėlintai. Bet visuomet stengėmės nepalikti skaitytojų be laikraščio.

Antras sunkumas, kuris teko ir dabar tenka nugalėti, — tai kartą pasirinktos linijos išlaikymas. Visuomenėje, kaip žinoma, yra įvairių pakraipų, įvairių pažiūrų žmonių. Gerai, jeigu tie žmonės nelaiko savęs neklaidingais; tuomet žymiai lengviau susikalbėti, kad ir su priešingų pažiūrų žmonėmis. Bet jeigu turima reikalo su užsispyrėliais, kad ir savo rūšies idealistais, tuomet jau daug blogiau. O tokių mūsų tarpe nestinga. Tą patyrėme jau pirmose „Vilniaus Rytojaus“ gyvenimo dienose. Apie tai liūdija savo metu pagarsėjęs vadinamasis „protestas“, kuris buvo atspausdintas išleistame vienkartiniame laikraštuke, nukreiptame asmeniškai prieš Laikinąjį Komitetą. Tuo, be abejo, norėta išmušti mus iš tiesaus kelio ir iš pusiausvyros. Tas, bent greičiausiai, intencijas turėjo ano nelemto „protesto“ iniciatoriai. Bet šioje vietoje malonu mums yra pabrėžti, kad tasai nelemtas darbas, prieš kurį mes kėlėme balsą, vistik tapo nutrauktas.

Buvo, be abėjo, ir kitų sunkumų ir kliūčių, bet visų jų išvardyti nėra galimybės.

Su išvardytais sunkumais ir kliūtimis mums buvo lengva kovoti todel, kad su mumis buvo katalikiškai ir tautiškai nusistačiusi Rytų Lietuvos lietuvių visuomenė. Su ja mes suėjome, galime drąsiai tvirtinti, į artimiausius ryšius, o suėjome todel, kad sulig išgalės giname gyviausius jos reikalus ir teises.

Nepaliko skolinga mums ir visuomenė. Jau šiandieną „Vilniaus Rytojus“ tūkstančiais egzempliorių lanko Rytų Lietuvos kraštą... Be abejo, toli gražu dar ne visur yra pasiekęs mūsų laikraštis, dar daug kur lietuviai visiškai neskaito jokių laikraščių. Todel šiandieną kviečiame geros valios lietuvius, kam rūpi geresnė mūsų krašto ateitis ir jo laimė, — prisidėti prie bendro darbo, skleisti sodžiuje šviesą, nors ir lietuvių spaudos pagalba.

Susyk leidome „Vilniaus Rytojų“, kaipo savaitinį, bet padidėjus ėmėjų skaičiui ir, turėdami galvoje naujojo gyvenimo reikalavimus, ryžomės leisti jį du kartus savaitėje, nors tas daug brangiau kainoja. Todel laukiame, kad skaitytojai paskubės atsilyginti tuos kelis auksinus už laikraštį, parems jį naujų skaitytojų suieškojimu ir jo išplatinimu visame krašte.

Minint metines „Vilniaus Rytojaus“ sukaktuves, geidžiame vieno, kad mūsų laikraštis pasklystų kuo plačiausiai Rytų Lietuvoje, kad tas gražus ryšis tarp mūsų ir skaitytojų klestėtų: eidami iš vien ir vienas vieną remdami, tikriausiai susilauksime kuo geriausių vaisių.

Jurgis Klemenso.

Šių metų lapkričio mėn. 23 d. mirė George Clèmenceau (Jurgis Klemenso), vienas didžiausių Prancūzijos piliečių. Klemenso prieš didįjį karą Prancūzijoje buvo žinomas, kaipo „tigras“; tuo vardu jį vadino visa Europa ir po karo, bet Prancūzija davė jam daug tinkamesnį pavadinimą — „Nugalėjimo Tėvas“. Ir tikrai, Prancūzija ačiū tik geležinnei Klemenso valiai galėjo laimingai išbristi iš karo su Vokietija.

Jurgis Klemenso gimė 1841 m. Paryžiuje mokėsi medicinos. Jau jaunatvėje kelis kartus pateko kalėjiman; priverstas buvo bėgti Amerikon. Po karo su Prūsija žlugo Prancūzijoje Napoleonas III ir Klemenso grįžo tėvišken. Prasidėjo ilgas ir audringas politinis Klemenso veikimas. 1885 m. prancūzai pralaimėjo karą Tonkine (Azijoje); Klemenso nuvertė tuometinį ministerių kabinetą ir nuo to laiko pagarsėjo kaipo „tigras“. Jis buvo ir pats ministerių pirmininku tris metus. Bet Klemenso pasiekė didžiausio garbės laipsnio didžiojo karo metu 1917 m. Prancūzijos prezidentas Puankare, kurį labai griežtai buvo nusistatęs prieš Klemenso, bet pavedė jam sudaryti ministerių kabinetą. Klemenso sutiko ir visa darė, kad prancūzai karą laimėtų. Laimėjo. Klamenso kartu su Vilsonu ir Lloyd Džordžu diktuoja vokiečiams taikos sąlygas. Jis jau dabar „Nugalėjimo Tėvas“. Bet 1920 metais jojo prezidentu nerenkā: nepatogu pastatyti į tokias aukštybes taip savarankus žmogus; ten prancūzai mėgsta laikyti lankstesnius žmones. Klemanso meta Paryžių, politiką, vyksta į gimtinį kaimą, daržininkauja, rašo atsiminimus. Dar gyvas būdamas pasirenka amžinam poilsiui vietą, pasigamina karstą..

Mirė Paryžiuje. Jojo kūną naktį be jokių iškilmių (jis taip norėjo) išvežė į kaimą ir ten dalyvaujant tik artimiausiems giminėms ir draugams palaidojo. Nuleidžiant karstą į žemę visoje Prancūzijoje sugaudė armotos, kaip ir 1918 m., padarius su vokiečiais paliaubas.

Jojo nuopelnai Prancūzijai labai dideli ir prancūzai liūdi, netekę „Nugalėjimo Tėvo“.

Prūsuose lietuvių balsų padaugėjo beveik dvigubai.

Nesenai Prūsijoj įvyko rinkimai į provincijų ir miesto savivaldybes. Tuose rinkimuose gana gyvai dalyvavo ir lietuviai, ir, palyginus su praėjusiais rinkimais, žymiai laimėjo. Rinkimuose į provincijos seimelius lietuvių partija gavo iš viso 1908 balsus; per praėjusius gi rinkimus ta pati partija buvo gavusi tik 1069 balsus, vadinas, gavo konetūkstantį balsų daugiau. Daugiausia balsų lietuvių sąrašas gavo šiose apygardose: Pakalnės — 207, Tilžės mieste — 138, (1928 metais — 38), Tilžės—Ragainės— 130. Kitose apygardose lietuviai surinko: Gumbinės apygardoj — 87 balsus, Vėluvos — 60, Pilkalnio — 62, Lėcų — 36, Įsrutės — 31, Įsrutės mieste — 20. Darkiemio — 25.

„Naujasis Tilžės Keleivis“, komentuodamas šiuos rinkimų rezultatus, pareiškia: „beveik tūkstantis žmonių daugiau suprato savo pareigą savo giminei, savo reikalus ir savo balsus atidavė saviškiems. Geras tai ženklas visų mūsų ateičiai. Susipratimas mūsiškių tarpe didėja, galima sakyti, su kiekviena diena. Taigi, vokiečiai dabar daugiau negalės sakyti, jog lietuvių skaičius mažėja, jog jie išmiršta ir daugiau niekas nenori žinoti apie juos. Iš to, kad mūsų balsai padidėjo beveik visu tūkstančiu, dabar ne tik vokiečiai, bet ir visas pasaulis turi pamatyti ir suprasti, kad lietuviai atbunda ir daugiau reikalauja savo teisių, kurios jiems iki šiolei buvo atimtos. Rinkimai parodė kad su mumis, lietuviais būtiniai reikia skaitytis, nors mes ir negaunam savo atstovo. Vyriausias mūsų laimėjimas yra tas, kad balsų skaičius taip šauniai paaugo“. Laikraštis baigia savo komentarus šitokiu atsišaukimu: „Lietuviai! Šie rinkimai parodė, kad mūsų reikalas stovi geriau, negu mes tikėjomės, nes parodė, kad mes gyvuojam gyviau, negu mūsų priešininkai, mūsų žuvimo laukdami, menė. Ir kadangi kiekvienas, kas gyvas, privalo teisybę gauti ir savo sulaukti, ir mes toliau eisim dabar taip gražiai pradėtu keliu, — kol visiškai laimėsim!“.

Dideli mūšiai Tolimuose Rytuose.

Pereitame numeryje jau minėjome, kad nors oficijaliai karas ir nepaskelbtas, bet Sovietų Rusijos armija kaudamosi su kinų kariuomene jau gerokai pasistūmėjo kinų žemėn užimdama visą eilę miestų. Dabar vėl telegramos praneša, kad šiomis dienomis Sovietų kariuomenė paėmusi nelaisvėn kinų kariuomenės štabą ir skubiai eina Charbino linkui. Ypač smarkiai veikia Sovietų kavalerija. Šiuo metu Sovietų kariuomenė yra įėjusi apie 200 kilometrų Kinijos gilumon. Kinai, kad ir smarkiai priešinasi, bet menkiau apginkluoti, priversti trauktis. Labai daug kinų kariuomenės pakliuvo nelaisvėn. Del šio neoficijalaus Kinija kreipėsi į visas pasaulio valstybes prašydama tarpininkavimo, o paskutinės žinios praneša, kad Japonija, Amerika, Prancūzija ir Anglija žadančios užprotestuoti prieš karą.

Tuo tarpu kasdieną vyksta dideli mūšiai ir žmonių kraujas liejasi.

— Iš Mukdeno praneša, kad Mandžurijos gubernatorius Čang su Lionas kreipėsi į visus Kinijos gubernatorius ir kariuomenės vadus, prašydamas pagalbos prieš rusus bolševikus: Karui su jais jis išleido milijonus dolerių ir sumobilizavo 100.000 kareivių; iš Nankino vyriausybės pagalbos negavęs; derybos su rusais baigėsi niekais.

POLITIKOS APŽVALGA.

Lenkijos prekybos sutartis su Vokietija dar nepasirašyta. Derybos jau artinosi galo, tik staiga, kai prisėjo pasirašyti, Vokietijos atstovai išvažiavo Berlynan atsiklausti savo vyriausybės. Mat, netikėtai iškilo sunkumai. Vokiečiai nenori įsileisti iš Lenkijos neraguočių ir akmens anglių. Lenkija spiriasi tai išgauti iš vokiečių. Kodel sutartis tikrai nepasirašyta—sunku pasakyti. Kai kas linkęs manyti, kad Vokietijos vyriausybė tai padariusi, norėdama savo tautininkus patenkinti. Reikia pastebėti, kad vokiečių tautininkai puola vyriausybę ne tik už daromas nuolaidas prancūzams, bet gal dar daugiau už nuolaidas, daromas lenkams. Jų susivažiavimas Kaselio mieste griežtai pasisakė prieš ankmens anglies įvežimą iš Lenkijos, nes delto Vokietijoje galėtų padidėti bedarbė. Taigi Vokietijos vyriausy ė, darydama tautininkams nuolaidas rys tuose, kur kaimynas mažiau pavojingastikisi. kad tautininkai nebus tokie griežti Prancūzijos atžvilgiu. Be to, tokiu būdu tikisi ir pačius tautininkus suskaldyti; tautininkams suskilus, gruodžio plebiscitas del Jungo plano, žinoma, baigtus niekais.

Prancūzų tautinės partijos, kaip minėjome, šiaušiasi prieš Vokietiją ir puola savo užsienių reikalų ministerį Briandą. Prieš jį smarkią kalbą pasakė senate ir buvęs Prancūzijos prezidentas Milierandas. Jis baigdamas ištarė: „Po didele taikos vėliava einame į karą“. Prancūzai Millerando žygius sutiko nepalankiai. Jie trokšta taikos ir linkę nesirūpinti nei Lenkija, nei Rumunija, nei Mažaja Antanta, nei kitomis *simpatingomis* valstybėmis, kad tik greičiau sutvarkyti santykius su vokiečiais. Taigi taiki Briando politika Prancūzijoje ima viršų ir daug pareis nuo Vokietijos, kaip greita prie gerų santykių tų valstybių prieis.

— Prancūzijos aviacijos ministeris į teikė parlamentui įstatymo projekta oro laivynui sustiprinti.

Irakas atskilo nuo Turkijos po didžiojo karo. Irakas — senoji Mesopotamija su sostine Bagdadu; šalis turtinga žibalu, del kurio ilgai ginčijosi Anglija ir Turkija; Irake dabar gyvena arabai. Po karo Iraką atidavė didžiosios valstybės Anglijai. Anglija dabar pareiškia, kad ji Irako nenori. Tokiu būdu Irakas gauna nepriklausomybę. Anglija pranešė Irako vyriausybei, kad artimiausiu laiku kreipsis į Tautų Lygą, siūlydama priimti Iraką į narius. Priėmimas turės įvykti 1932 m. Ligi to laiko Anglija padarys su Iraku sutartį, kokią yra padariusi su Egiptu. Šis Anglijos žingsnis turės didelės reikšmės. Nėra abejonės, jog Palestinos įvykiai su žydais, įtikino Angliją, kad arabams reikia nusileisti ir ieškoti būdų taikiam sugyvenimui. Paskui Iraką reikės išsižadėti Transjordanijos, Sirijos ir Palestinos; arabai pamažu išsivaduos iš europiečių globos. Blogiausiai gali būti žydams sijonistams; pasitraukus anglams, žydai patys negalės išsilaikyti Palestinoje.

Austrijoje nutilo susirėmimai tarp tautininkų ir socialistų ir eina konstitucijos pertvarkymo darbas. Austrijos konstitucija paruošta tuojau po karo; ruošė ją beveik vieni socialistai, prisilaikydami savo katekizmo. Tačiau gyvenimas parodė, kad konstitucija nevykusi ir ją reikia keisti. Jos pakeitimo pareikalavo vėliau susiorganizavę tautininkai, pasipriešino - socialistai. Iš čia ir kilo visi tarp vienų ir kitų nesusipratimai, kurie ne mažai pagadino kraujo Europai. Dabar ateina žinių, kad socialistai priversti nusileisti ir jau einąs ramus darbas. Konstitucija bus pakeista: valstybės prezidentas ir vyriausybė turės didesnę galią, parlamento teisės bus susiaurinto.

Belgijos katalikų veikimas.

Rugpjūčio mėn. Belgijoj buvo septintas misijų susivažiavimas —misijų savaitė. Tokios savaitės ten esti kasmet. Jose dalyvauja ne tik Belgijos kunigai ir pasauliečiai, bet privažiuoja ir iš kitų kraštų daug žmonių, kuriems rūpi misijos. Aptariama katalikų misijų padėtis tolimuose kraštuose ir kaip misijoms padėti, kad kuo daugiau stabmeldžių ir netikėlių atsiverstų į katalikų tikėjimą, kad Dievo karalystė išsiplėstų žemėje.

Čia malonu kiekvienam katalikui dalyvauti ir čia jaučiamas visų katalikų vienybės reikalas. Tokie pasitarimai apie misijų reikalus ir darbus kelia visuose norą remti tuos, kurie Kristaus vardan uoliai dirba tolimuose kraštuose, kartais giliausiose tyrumose. Reiškiasi tame gyvas katalikų veikimas, kokio pas mus dar beveik nematome. Belgijos katalikiškas misijų veikimas pasižymi dideliu noru praplatinti žemėje Dievo Karalystę. Reikia pažymėti, kad Belgijoj jaunimas, ypač studentai, gyvai dirba misijoms, sudarydami ratelius, ruošdami paskaitas ir net stodami misijų darban. Kunigai čia atrodo lyg antraeiliai darbininkai.

Belgijos katalikų veikimas yra suderintas su Popiežių raštais apie katalikų veikimą.

Lietuviams tuotarp daug sunkiau yra plėsti savo misijos svetimose šalyse. Nesenai patys ant kojų atsistojome ir namie turime labai daug darbo. Vis delto bent maldomis ir renkamomis aukomis galime ir dalyvaujame katalikiškojo pasaulio misijų darbuose. Platinant katalikų tikėjimą svetimose šalyse, tas tikėjimas stiprėja ir namie.

Verta dar sekti kitas belgų katalikų gyvenimo reiškinys, butent — pažinti jų skautus. Jau net Vilniaus krašte turime jaunimo tarpe skautų organizaciją. Plačiau apie skautus nekalbėsime. Paminėsime tik, kad skautų įkūrėjas anglas Baden—Pawell buvo ne katalikas, bet *tikintis* anglikonas; tik jo adjutantas buvo geras katalikas. Pawell'o nuomonė: geras skautas turi būti geras savo tikybos narys.

Pas prancūzus ir belgus yra daug skautų. Jie greita pastebėjo, kad be katalikiškų idealų skautų veikimas darosi išorinis, net tuščias ir neturi to pedagoginio veikimo, kokį jis privalo turėti. Belgijos skautų siekinys yra visus savo darbus, visą veikimą taikyti prie vieno tikslo: jaunuolis turi būti Kristaus riteris. Skautai turi būti uoliausi katalikai. Jų veikimas yra suderintas su katalikų veikimu, jie dalyvauja visose iškilmėse ir duoda misijoms daug uolių darbininkų.

Lietuvos armijos karo muziejus Kaune. Čia sukrauta labai daug įdomios medžiagos iš Lietuvos armijos gyvenimo, o labiausiai iš kovų už nepriklausomybę. Viršuje, prie lubų matomas pirmasai lietuvių orlaivis, ilgą laiką buvęs fronte. Kas būna Kaune, būtinai aplanko ir karo muziejų.

Italijos karalius Vatikane.

Italijos laikraščiai deda daug žinių ir net spėliojimų, kaip bus priimtas pirmą kartą Vatikane Italijos karalius ir karalienė, koks bus jų priėmimo ceremonijalas ir manifestacijos. Greičiausiai Popiežius apdovanos Viktorą Emanuelį *Kristaus Orderiu*, o karalius kardinolą Gasparį — ordenu „Anunciaty“; tokiu būdu kardinolas bus priskaitytas prie karaliaus giminės. Spėjama taipogi, kad Šv. Tėvas Pius XI karalienei padovanos labai brangų ražančių, arba ateinantį pavasarį gražiausią ir brangiausią dovaną — *Aukso Rožę*. Popiežius Pius XI savo viešpatavimo metu tą dovaną yra suteikęs tik du kartu: 1923 m. Ispanijos karalienei ir 1925 m. Belgijos karalienei.

Vatikane.

Vatikano gubernatorius išleido parėdymą, kaip galima naudotis Vatikano ribose telegrafu ir telefonais; tas parėdymas įgavo galios nuo lapkričio 25 d.

Lietuviškos minties veikalas belgų scenoje.

(Mūsų korespondento).

Lietuviai Belgijoj šį mėnesį netikėtai sulaukė surprizo. Kas galėjo tikėtis, kad svetimtaučiai gali pirmiau pasirodyti scenoje su lietuvišku veikalu, negu patys lietuviai! Jeigu kas ir galėjo tikėti, tai ne kitaip kaip sapne. Ypač šiuo metu, kuomet dar mūsų menas su jo visais gerais privalumais maža yra išpopularintas užsienyj (išgarsintas suprantamai). Bet nežiūrint visa to, Belgijoj atsirado viena draugija, kuriai parūpo duoti galimybės savo visuomenei pamatyti scenoj šį tą ir iš lietuviško gyvenimo. Tai Belgijos karališka Laurencijaus vardo draugija „Laisvės meilė“, kuri š. m. lapkričio mėn. 11 d. Gento mieste suruošė vakarą, sakyčiau, tikrai lietuvišką. Kadangi apie jį buvo plačiai paskelbta (veik visas tos drengijos laikraštėlis buvo užpildytas vakaro programa, veikalo turinio santrauka, autoriaus biografija ir trumpu supažinimu skaitytojų su Lietuva, jos gyventojais ir jų papročiais), tad ir publika juo buvo tiek susidomavusi, kad kaip niekuomet — pripildė pilnutėlę salę. Visi nekantriai laukė lietuviškų „cūdų“, ypač dalyvavę lietuviai, kurių dūšia, kaip dzūkai sako, į pencis lindo, kad tik kas gera išeitų, padarytų įspūdžio.

Buvo vaidinama flamandų kalba Hermano Sudermano*) 3 veiksmų scenos vaizdelis „Šv. Jono naktis“**). Nors vaidintojai buvo ir ne menininkai, bet megėjai, vis dėlto suvaidino stebėtinai gerai, kaip tikri profesionalai. Labai gražiai atrodė vaidintojų rūbai. Jie buvo taip rūpestingai padaryti, kad manytum, jog juos buvo specialiai užsakę Lietuvos sodžiuj padirbti. O faktinai jie turėjo daug triūso kol per didžiausį vargą surado vietoj vieną studentą lietuvį, kuris jiems tik galėjęs duoti nurodymų, o jie jau patys pasidirbo. Tipai atrodė labai lietuviški, ypač Marytė, Jurgis ir senė, kurių geriau nei lietuvis grimorius neaprėdytų. Kadangi tikrų tautinių rūbų visoms merginoms matomai nesuspėta padaryti, buvo pasitenkinta nors lietuviškomis juostomis. Jas prisiuvinėję prie sijonėlių ir žakietų labai gražiai imitavo mūsų tikruosius tautinius rūbus ir atrodė tikros mūsų sodžiaus Marytės. Pora rūbų buvo visai lietuviškų. Jurgis, senis ir kiti vyrai buvo tarytum iš mūsų kaimo paimti.

Savo roles ypač gražiai sulošė Marytė, čigonas, senė ir Jurgis. Marytė pirmame veiksme dainavo lietuviška: „Aš mergytė, kaip rožytė...“, o čigonas ją aplankęs gerėjosi ir begerdamas lietuvišką midutį prabilo: „Tai skanus... eikš mergyte, eikš brangioji...“ Ypatingai gražų įspūdį sudarė ketvirtojo vaizdelio scena: prieš atidengsiant scenai choras labai gražiai sudainavo lietuviškai: „Tek saulelė, aušt aušrelė...“

Laike pertraukų buvo paskambinta pijaninu smuikui pritariant keletas lietuviškų dainelių, būtent: „Oželis“, „Lakštingalėlė linksmas paukštelis...“ ir kit. Publika be galo buvo susidomėjusi lietuviškomis dainomis, jų muzikalumu, gražiu skambėsiu ir nuolat keldavusi didžiausias ovacijas palydėdama jų kiekvieną nuoširdžiu plojimu ir šaukdama „bis“ dar kartą.

Bendrai imant, vakaras buvo labai gražus, tikrai lietuviškas. Prie jo, rodos, negalima būtų nė pridėti, nė atimti, bet tik stebėtis, kaip rengėjai sugebėjo patys, veik be jokios lietuvių didesnės pagalbos, tą vakarą, kaip matėme, suruošti grynai lietuviško pobūdžio. Jiems mes turime būti dėkingi. Jie gražiai pasidarbavo mūsų, krašto ir meno populiarizavimui. Vakarui pasibaigus, ne vienas belgas juo gerėdamasis savo draugams reiškė noro išgirsti tikrų lietuvių daini-

*) H. Sudermanas yra vokiečių rašytojas, bet kilimo iš Klaipėdos krašto ir yra daug rašęs apie Lietuvą.

**) Prancūziškai užvardinta „Le feu de Siut Jean“, išeitų „Švento Jono ugnis“. Bet iš jo turinio santraukos, vaidinimo laiko ir vietos, rodos, kad bus „Šv. Jono naktis“, bet ne „ugnis“.

Smalėnas.

PASISAUGOK...

Nutilo armotų gaudimas, kulkų švilpimas, kardų tarškėjimas, užgeso gaisrų pašvaistės, nustojo žmonės dejavę. Didysis karas, kaip pašėlusi audra, nuūžė, nuaidėjo, nutilo. Tuo metu atgijo Lietuva. Bet ji žiaurus likimo padalyta į dvi dalis. Viena džiaugiasi laisva, nuolat bujoja, kaskat vis tveriasi stipresnė, galingesnė. Kita liko...

Netoli linijos, pamiškėj, stovėjo viena aplūžusi, pakrypusi pirkutė. Toje pirkutėje gyveno našlė. Ji turėjo jau paaugusį sūnų Vytuką ir dukrelę Marytę.

Buvo tylus, gražus, saulėtas rudens šventadienio pavakaris. Pageltę medžiai, silpno vėjelio judinami šlamėjo, o geltoni, išdžiūvę lapeliai krito žemėn. Joks paukštelis jau nebelydėjo savo giesmėmis skaisčios saulelės ilsėtis, joks vabalėlis nezvimbė ore. Visur buvo ramu, tylu. Paraudusi saulė leidosi vis žemyn ir žemyn. Pagaliau pasislėpė už geltono beržyno, mėnulis, lyg norėdamas pavyti saulę ir sulaikyti dar nors valandėlei, slinko paskubomis. Visą apylinkę apgaubė rami, pilna liūdėsio rudens naktis. Nušvito aplinkinių pirkučių langeliai. Taip pat užsidegė žiburėlis ir apleistoje pamiškės trobelėje. Pro siaurą mažą langelį pluoštas šviesos apšvietė darželį, dar pilną gėlių.

Pirkelėj triūsinėjo apie vakarienę sena išblyškusi našlė, o jos aukštas, geltonplaukis ir giliomis, kaip jūra, akimis, sūnus skaitė knygą. Jo motyna ir sesutė įdomiai klausėsi gražaus skaitymo.

Motynėlė paruošusi vakarienę pažadino valgyti. Padėjęs knygą, Vytukas atsisėdo šale sesutės, kuri jau sėmė mediniu šaukštu iš dubinėlio viralą.

Kažin kas priemenėj subildėjo ir pertraukė ramios šeimynėlės vakarienę. Pašoko motyna, išsigando Marytė tokiu netikėtu bildesiu, o Vytukas dideliais žingsniais išėjo priemenėn pažiūrėtų. Netrukus jėjo pirkion su kažkokiu nepažįstamu. Buvo mažas, kuprotas, kojos kreivos. Iš veido galima buvo suprasti, kad jo esama didelio girtuoklio. Jis kalbėjo ne lietuviškai. Iš jo kalbos galima buvo suprasti, kad atnešė iš pašto laišką ir kad prašėsi nakvynėn. Paprašė našlė svečio sėstis, paėmė iš jo laišką ir padavė Vytukui perskaityti.

Vytukas atplėšęs laiško voką ir perskaitęs, džiaugsmingai sušuko.

— Valio, mamut, važiuoju į Vilnių! Mane priėmė mokytis!...

— Nejaugi?— nustebo motyna. — Tai iš kur gi, panaiti, atnešei tą laišką?

— Iš miestelio! — atsakė maloniai svečias. — Ten turiu savo draugą. Jis pašte tarnauja, tai jis man ir įdavė. O... aš... — kiek patylėjęs prašneko nepažįstamas — atėjau pas jumis su reikalu. Aš, gink Dieve, veltui nenorėsiu. Aš jums gerokai atlyginsiu, jei jūs galėsite man patarnauti. Mano brolis yra ten... su kuriuo jau labai senai kalbėjau, mačiausi. Dabar girdėjau, kad jis serga. Taigi, ar jūs negalėtumėt kartais nunešti nuo manęs štai šitą laišką. Girdėjau, kad čia labai lengvai galima pereiti... Lyg laukdamas Vytuko atsakymo, į jį nusišypsojęs.

— Jeigu jūs žinot, kad labai lengva pereiti, tai mėginkite patys! — atsakė motyna.

— Kad aš žinočiau, tai be abejo pats nuneščiau...

— O kas tamstos brolis? Ką veikia? — paklausė Vytukas svečio.

Nepažįstamas lyg sumišo. — Mano brolis... mm... rajono viršininkas, karlškis... O, jis tamstoms būtų labai dėkingas. Už patarnavimą aš jums atlyginsiu...

— A gerai būtų, mamut, Vytukui kelionėj — tyliai prašneko Marytė.

— Tamstos neturite, ko bijoti, jeigu ir pagautų. Aš nieko tokio nerašau. O pagaliau, jeigu kokia nelaimė atsitiktų, tai aš visą kaltę prisiimčiau... — įtikinančiais nuoširdžiai kalbėjo nepažįstamasis.

— Tai dar rytoj pažiūrėsim, o dabar eisim gultų. Aš gal, mamut, su svečiu eisiu į kluoną?—ramiai atsakė Vytukas.

— Eikit, eikit! Tik žiūrėkit, nesušalkit, apsiklokit gerai. Ruduo—ne vasara...

Vytukas su svečiu išėjo į kluoną, Marytė į svirną, o motyna pasilikusi pirkioj viena dar ilgai nėjo gulti. Jį parpuolė prieš Nukryžiuotąjį ir karštai, karštai meldė, kad apsaugotų juos visus nuo visa pikta.

— — — — — — — — —

Rudens naktis buvo šalta, rami, be mažiausio vėjelio. Tik retkarčiais juodvarnis, praskrisdamas virš geltonų medžių viršūnių, liūdnai sukrankdavo, ir vėl ramu, tylu. Visi žmonės saldžiai miega ir sapnuoja apie savo laimužę. Ramybė viešpatauja visoj apylinkėj. Tik kartais sudrumsdavo ją šuo, įsižiūrėjęs į įsikabinusį dangaus viduryj mėnulį, liūdnai patęsdamas staugė, lyg nujausdamas kokią nelaimę, lyg prieš besiartinančią baisią audrą. Tai nerimo našlės nakties sargas. Jos pirkutėj dar žibėjo šviesa.

Tyliai atsivėrė pirkelės duris ir išėjo iš jos Vytukas, lydimas motynėlės ir sesutės. Motyna buvo apsiašarojusi, o Marytė nuliūdusi, susimąsčiusi. Tik vienas Vytukas buvo nepaprastai ramus...

Pabučiavęs motynėlės liesas rankas ir atsisveikinęs su Maryte, leidosi Vytukas miško tamsumon. Motyna ilgai dar stovėjo ant tako ir lydėjo akimis Vytuko žingsnius. Kada jau Vytukas išnyko nakties tamsumoje, sugrįžo Marytė svirnelin, motyna pirkion. Pamate ant stalo gulinčius, Vytuko uždirbamus pinigus. Paėmė juos drebančiomis rankomis perskaitė: buvo dešimts dolerių. Įdėjo juos į knygą, o pati ašaras rydama virto lovelėn ir apsikabinusi pagalvį, kaip mažas kūdikis, karčiai, liūdnai pravirko...

Jau pirmoji aušrelė pasirodė danguje, pranešdama gamtai giedrią dieną, kai kurie paukšteliai, dar užsilikę, šoko iš miego, užtraukė savo rytmetines giesmes, bet įsižiūrėję pamatė, kad jau nėra siubuojančių sunkiomis varpomis laukų, kad jau nėra pražydusių įvairiomis gėlėmis pievų, visi nutilo.

Staiga pasigirdo vienas antras šuvis. Sulojo šunes. Nusigandę paukšteliai nušoko nuo šakų ir slapstėsi saugesnėje vietoje. Pašoko iš miego ir našlė. Bėgdama pro duris ant slenksčio sukniubo. Jos pirmutinė mintis buvo, kad tai šaudo į jos Vytuką.

Taip. Ji nepasiriko. Užlipusi ant tvoros, ji pamatė, kaip vieškeliu nuo miško sargybiniai varė Vytuką. Kregždės greitumu, nubėgo motyna paskui sūnelį. Ji manė atimti ir išplėšti vienintelį turtą iš sargybinių. Bet kur tau, — jos ir arti neprileido. Kratos metu rado pas Vytuką tą laišką, kurį jam nepažįstamasis įdavė. Tame laiške buvo kaž kas nupiešta, fotografijos ir šiaip visokių popiergalių. Nustebo Vytukas tai pamatęs, nes jam atėjūnas tvirtinęs, kad nieko kito jame nesą, kaip paprastas broliui laiškas.

ninkų balselį. Kiti gi susidomėjo mūsų tautiniais rūbais, pasak jų, gražesnių ir su žvake visame pasviety nesurasi, jei bent nuvažiuotum į Lietuvos sodžių per Joninių naktį.

Šiam darbui padėjo mūsų atstovybė Paryžiuj, kuri Draugijai prašant nusiuntusi jai lietuviškų dainelių, gaidų ir nurodymų, o taip pat, kaip minėjau, davė patarimų stud. Gargasas. Jiems mes tariame nuoširdžią padėką.

Smalėnas.

Brukselles, 1929. XI-21.

— Belgijoje atsistatydino ministeriai.

— Iš Amerikos Europon vežios laiškus ir laikraščius orlaiviais.

— Čili sostinėje Sant Jago sudegė valstybinis teatras; ugnyje žuvo nemaža žmonių.

— Jafoje (Palestina) arabai mėgino užpulti anglų įstaigas; policija arabus atrėmė. Į Jafą atvyko anglų karo laivas.

— Berlyne pasirašyta vokiečių suomių prekybos sutartis.

Kaip gi negerbti...

Kaip gi nebegerbti
Savo motynėlės,
Kuri daug privargo,
Kol mane augino.
Daugelį naktelių
Jinai nemiegojo,
Visuomet atydžiai
Ji mane dabojo.
Kad aš ir neverkčiau,
Kad aš sotus būčiau,
Kad aš iš lopšelio
Žemėn nenugriūčiau.
O kai aš paaugau,
Vaikščioti pradėjau,
Mane motynėlė
Ne mažiau mylėjo...
Nuoširdžiai tau ačiū,
Motynėle mano,
Už tą tavo triūsą,
Kurs buvo iš seno.

J. Kuzminas.

1929-XI-16 d.

mūsų „tėveliai", kaipo nereikalingus prageria. Buvo tokia „sypka" ir šiemet, per kurią išgerta keliolika butelių. Atsirado, žinoma, toj „puotoj" ir moterėlių, kurios nedovanojo savo dalių.

—as—as—

Guntauninkai, Tverečiaus valsč. Mūsų sodžius dar kitaip vadinasi Karališkė. Tas pavadinimas labai senas ir užsiliko dar ir iki šių dienų. Sodžius gan didelis. Esame lietuviai, tačiau neįsisteigėm savo sodžiuj lietuvių mokyklos, nors turime pilną teisę reikalauti. „Džiaugiamės" svetima mokykla, matydami mūsų vaikučiams skiepijant ne mūsų medžio atžalas. Jaunimo daug, norėtųs ką nors surengti, sulošti, bet nėra kas padeda. Tiesa, mėgina šį tą jau savarankiai dirbti. Susirinkęs į kuopą, kai užtrauks dainų dainelę, tai tik klausyk! O vaikučiai jų pėdomis neina, mašeruot moka ir nesuprantamą dainelę traukia. Pyksta tėvai vienas ant kito, o nežino, kas čia kaltas daugiausia.

Ašaros.

KORESPONDENCIJOS.

Švenčionių apskr.

Adutiškis. Dar netaip senai Adutiškio parapijos bažnyčioje visokie „wszechpolakai" triukšmadariai skandalijo norėdami smurto keliu išstumti lietuvių kalbą iš bažnyčios. Dėja, visai išstumti lietuvių kalbą jiems nepavyko, buvo padalyta pusiau: vieną sekmadienį lietuvių, antrą lenkų kalba, nors Adutiškio parapijos lenkai sudaro vos dešimtą nuošimtį visų gyventojų. Padarius tą reformą smurtininkai bent kiek aprimo, žinoma, neimant domėn mažesnių susirėmimų, kuriuos paruošdavo tos kompanijos vadas B. B. Bet tai nereiškia, kad tie triukšmadariai visai nurimo. Kur tau! Jiems to maža. Jie norėtų, kad lietuvių kalbos visai Adutiškio bažnyčioj nebūtų ir jie suko sau galvas, kaip čia tą pasiekti. Vieni iš jų po keliolika kartų važinėjo į Vilnių pas savo užtarėjus, kiti įgalioti tos kompanijos vado B. B. atlaidų metais, ar šiaip didesnėmis šventėmis, rinkdavo bažnyčioje *) aukas „dla młodzieży", kurias, žinoma, suvartodavo akcijai prieš lietuvybę. Dėja, minėtomis priemonėmis užbrėžto savo tikslo jie nepasiekė, todel stvėrėsi naujų kombinacijų — nors dalinai sugudinti Adutiškio parapiją. Tam tikslui su agentų pagalba sukurstė Kamajų parapijos pusiau gudiškus sodžius, Maldžiūnus, Juravą ir kitus prisirašyti prie Adutiškio. Nors ir be to minėtų sodžių gyventojams niekas nedraudė lankyti Adutiškio bažnyčią, bet suagituoti ryžosi prisirašyti, ir tokiu būdu padidinti Adutiškio parapijos „lenkų" skaičių. Netgi buvo atvažiavęs Švenčionių dekonas, kuris turėjo išspręsti tą klausimą. Jis kreipėsi į bažnytinį komitetą klausdamas, ar sutinka juos adutiškiečiai priimti. Bažnytinis komitetas sutiko priimti, tik su sąlyga — sumokėt tokį bažnytinį mokesnį, kokį mokėjo adutiškiečiai statant bažnyčią. Aišku, su tuo nesutiko. Kuo tas baigsis — nežinia? Nes šiuo kartu nieko nenutarta, o ponai raendekai plyšta iš pykčio, kad jų kombinacijos eina niekais.

Pingvinas.

*) Šita vieta nesuprantama. Nejaugi Adutiškio parapijoj turi tiek galios B. B., kad net leidžia svietiškiems rinkti kažkokiems tikslams bažnyčioje pinigus? Red.

O dar labiau nustebo, kai tardytojų tarpe pamatė laiško savininką ir girdėjo jį liūdyjant, kad jau seniau Vytuką sekiojęs.

Vytukas tapo apkaltintas ir atiduotas karo teismui. Netrukus įvyko ir Vytuko teismas. Sužinojusi apie tai motyna su Maryte, per visą naktį atsigulusios kryžium, meldė Aukščiausiąjį, kad grąžintų sūnelį, brolį. Nuvyko į teismą ir motyna su Maryte.

Tačiau jų neįsileido, nes teismas ėjo uždaromis durimis. Susėdo jos prie salės durų ir laukė, kada išeis išteisintas Vytukas.

Išėjo iš salės prokuroras ir paliko šiek tiek praviras duris. Pripuolė motyna su Maryte prie atdarų durų ir pamatė Vytuką besėdintį tarp sargybinį, išblyškusį, sunykusi, nuvargintą, nukankintą. Jo akys blaškėsi po salę, rodos, ieško nors vienos širdies, kuri šiek tiek užjaustų, pasigailėtų. Staiga susitiko motynos ir Vytuko žvilgsniai. Apalpo motyna.

Teismas pasibaigė tik dvyliktą valandą naktį. Karo teismas nutarė per dvidešimts keturių valandas sušaudyti. Vytuką, surakintą sunkiais retežiais, nuvarė į kalėjimą.

Suprato motyna savo sūnaus likimą. Ji parvirtusi ant akmeninių grindų, daužė galva, laužė, kramtė pirštus, draskė žilus plaukus, plėšė rūbus. Ji buvo kaip pamišusi. Sargas išmetė ją iš teismo rūmų. Kiek atsipeikėjusi nubėgo pas teisėjus maldavus juos, prašė dovanoti sūnui gyvybę. Kaip žaltys raitėsi po jų kojomis.

Kitą dieną anksti Vytuką sušaudė.

J. K—tis.

Seniškis I. Daugeliškio vals. Šio sodžiaus jaunimas yra vėjo pučiamas. Į kurią pusę pučia, ton ir linksta. Pernai tapo įkurtas Šv. Kazimiero Dr-jos skyrius, į kurį įsirašė visos apylinkės jaunimas. Jau dabar skyrius turi 70 narių. Neatsižvelgiant į jokias kliūtis, kurių čia nestinga, šiemet surengė jau 3 viešus lietuviškus vakarus. Vėlnių dieną skyriaus nariai gražiausioje eisenoje, su degančiomis žvakėmis, nešdami gėlių vainikus ir giedodami šv. giesmes, aplankė kapines. Iš šalies pažiūrėjus, galima spręsti, kad čia jaunimas yra tikri lietuviai ir geri katalikai. Bet tik tol, kol nepapučia priešingon pusėn vėjas. Svetimos mokyklos mokytojui sušaukus apylinkės jaunimą rašytis į vakarinius kursus, žinoma, pirmenybę parodė Seniškiečiai. Tik susipratusiems lietuviams pareikalavus lietuvių kalba dėstomų pamokų, dauguma Seniškiečių, jų tarpe ir valdybos narys V. L. ne tik kad atsisakė nuo reikalavimo, bet dar stengėsi, kaip įmanydama pajuokti reikalaujančius lietuviškų pamokų. Mat berniukai yra primokyti tas mergaites, kurios lankys kursus, vadinti tik „pannomis", tai jas aplenks tas „garbingas" pavadinimas. Bet jos užmiršta, kad tas, kuris šiandien kitiems įsako jas vadinti „panna", rytoj pats sakys „chamówka", kaip ir likšiolei sakydavo. Nežeminkime patys savęs, užtenka to, ką kenčiame nuo kitų.

Ruduo.

Lazdiniai, Adutiškio valsč. Mūsų sodžiuj lapkričio 18 d. buvo Šv. Kazimiero skyriaus visuotinis narių susirinkimas; tuomet rodė atvykęs iš Vilniaus prelegentas paveikslus iš šv. Istorijos ir šiaip iš mūsų gyvenimo.

Susirinkime buvo virš 100 žmonių, nariais užsirašė 23 asmenys (viso 46 nariai). Daugiausia narių rašosi iš jaunesniųjų tarpo, senesnieji vis dar nepripažįsta jokių draugijų. Jaunimo tarpe matomas noras ir pasiryžimas žengti pirmyn. Susirinkime matėsi dvi „gudo perkelės" (be jų niekur ir nepseisi), kurios sukėlė didelį pasipiktinimą savo pasielgimu ir „honoru". Žmonėlai pasiryžę daugiau tokių ponių neįsileisti.

Labai blogas yra vyresniųjų tarpe paprotys: Lošti kortomis iš pinigų. Tėvai kortoja, vaikai žiopso ir tokiu būdu skverbiasi nekalto vaikelio sielon blogi palinkimai. Kiekvienus metus būna čia taip vadinama „ypka" piemeniui. Per tą „sypką" (grūdų supylimą), atranda atliekamų keletą pūdų grūdų, kuriuos

ŪKIO SKYRIUS.

Apie įvairius pašarus.

Šieno gerumas daug pareina nuo to, kada jis nušienautas. Jei nušienaujama žolės tada, kai didžiuma jų sužydi, tai tada šienas būna geresnis. Bet jei su šienavimu pavėluojama, tai tada ir žolė sumedėja, šienas darosi mažiau maistingas ir gyvuliai netaip noriai jėda.

Šieno gerumas daug pareina nuo to, kaip jis suvalytas. Jei šienas sausas suvežtas, tai tada jis esti geresnis. Bet jei lauke vieną - kitą kartą šieną sulyja ir papelėja, tai toks jau žymiai būna menkesnės vertės, o dažnai gyvuliams net kenksmingas, ypač besiveršingoms karvėms, kurios nuo tokio šieno gali išsimesti.

Toliau, ankstinių ir dobilinių augalų šienas yra žymiai geresnis, negu varpinių žolių šienas.

Pelai. Be šiaudų, javai duoda dar pelus. Javus išarpavę gauname pelus, kurie susideda iš susmlkintų varpų dalių, lengvų grūdų ir akuotų.

Pelų gerumas pareina nuo to, kokių javų pelai. Be to, susimaišę su dulkėmis pelai yra blogesni, nes blogos daro įtakos į gyvulių sveikatą.

Geriausią pašarą duoda avižiniai pelai. Gi miežiniai pelai yra blogiausi, nes juose daug akuotų, kurie įstringa gyvulio snukyje ir penybos kanale. Ypač negera duoti miežinių pelų neščioms patelėms, nes nuo jų gali išsimesti. Bendrai, sausų pelų gyvuliams geriausia visai neduoti, o duoti šutintus. Šutinti pelai būna minkštesni, noriau gyvulių ėdami ir netaip kenkia gyvulių sveikatai. Beto pelų gerumas pareina nuo jų laikymo, nes jie greit pardega ir paskui pelyja. Pagedę gi pelai kenkia gyvulio sveikatai. Norint, kad pelai greit negestų, reikia juos laikyti kluone, sausoje vietoje ir nestorais sluoksniais, kad prie jų laisvai prieitų oras.

Maistingieji arba koncentruoti pašarai.

Maistingieji pašarai užima pirmąją vietą tarp visų pašarų. Maistingieji pašarai maža užima vietos ir todel neapsunkina virškinamųjų organų. Tuo pačiu jie turi daug maistingų dalių, kurias lengvai suvirškina.

Kadangi maistingieji pašarai yra gana brangūs, tai juos duoda tiktai kaipo priedą, prie stambiųjų pašarų taip pat yra visokių ir jų gerumas ne vienodas.

Avižos. Avižos yra gana geras stiprusis pašaras. Jos tinka netik melžiamoms karvėms, bet taipogi augantiems veršiams ir buliams, ypač kuomet prasideda leidimo periodas.

Kukurūzai. Kukurūzai savo maistingumu yra panašūs į avižas. Kukurūzus, kaip ir visus grūdus, geriausia gyvuliams sušerti maltus.

Miežiai. Miežiai taip pat skaitomi geru koncentruotu pašaru, nes savo maisto dalimis jie artymi avižoms ir kukurūzams. Prieš sušeriant gyvuliams miežius reikia sumalti arba sušutinti. Be to, šutintus miežius reikia tuojau ir sušerti, nes kitaip jie greit užrūgsta.

Vikiai. Vikiai taip pat skaitoma geru stipriuoju pašaru, ypač melžiamoms karvėms. Juo duoda kokia 2 — $2^1/_2$ kg. dienai.

Rugiai. Rugiai yra pats blogiausias maistingasis pašaras, nes nuo jų galvijai kenčia vidurių sopėjimu ir išpūtimu.

Sėlenos. Sėlenos yra labai geras pašaras melžiamoms karvėms, nes nuo jų karvės kurkas daugiau duoda pieno. Geriausios yra kvietinės sėlenos, paskui ruginės, o prasčiausios miežinės.

Sėlenas sušeria gyvuliams sausas. Jeigu jas šlapinti, tai tada reikia duoti kartu su siečka arba pelais.

Išspaudos. Maistingiausios koncentruotas pašaras yra išspaudos, arba, kaip pas mus vadina, kalociai. Geriausiai išspaudos yra kokusinės ir saulagrąžinės. Linines išspaudos norint yra labai maistingos, tačiau daug jų negalima duoti, kadangi nuo jų paskui pasigadina pieno ir sviesto skonis.

Sultingieji pašarai.

Savo maistingumu jie žymiai skiriasi nuo maistingųjų pašarų. Daugiausia jie savyje turi vandens. Tai aiškiai matosi iš žemiau paduotos lentelės.

PAŠARAS.	Turinys			Krakmolo ekvivalentas.
	Virškinamo proteino %	Celiuliozos %	Vandens %	
Vidutinės avižos	8,0	10,3	13,3	59,7
Vidut. burokai .	9,8	0,9	88,0	6,3
Morkos . . .	0,8	1,3	87,0	8,7
Vidut. bulvės .	1,1	0,7	75,0	19,0

Viršuj paduotas palyginimas aiškiai parodo, kad šakniavaisi savyje daugiausiai turi vandens. Iš to išeina, kad šeriant gyvulius šakniavaisiais, reikia kartu duoti ir sausųjų pašarų, bet tiktai ne šiaudų ir pelų, kurie taip pat yra šakniavaisiai, neturtingi baltymais.

Runkeliai. Iš sultingųjų pašarų galvijų šėrimui daugiausiai vartojama pašariniai runkeliai. Vienai suaugusiai karvei prie kito pašaro galima duoti 10 — 20 kg. į dieną. Runkeliai žiemos metu atstoja žalią žolę ir jų duodant žymiai padidėja karvių pieningumas. Be to, jie geros daro įtakos į virškinamuosius organus, bet tik tada, jei jų duodama neperdaug. Runkelius sušeria galvijams čielus, o tiktai jauniems veršiukams reikia duoti susmulkintus. Į runkelius panašūs pašariniai ridikai arba turnepsai, tiktai šie pasižymi bent kiek žalia savo skoniu. Nepatariama jų melžiamoms karvėms duoti daug, nes tada gali pienas karstelia. Bet kokia 10 kg. į dieną suaugusiai karvei drąsiai galima duoti.

Apie griežčius ir morkvas galima pasakyti tas pat, kaip ir apie pašarinius runkelius. Kai del pašarinių morkvų, tai šių galima net daugiau duoti be jokio pavojaus pakenkti, nes jos neapsunkina taip pilvo, kaip kiti šakniavaisiai. Be to, pašarinių morkų galima duoti net veršingoms karvėms, nes tada vaisius gerlau vystosi. Duodant galvijams šakniavaisių reikia tačiau žiūrėti, kad jie nebūtų papuvę, bet visiškai sveiki.

Bulvės. Iš sultingųjų pašarų blogiausios yra bulvės, kurias galvijams sušerti reikia tam tikru atsargumu. Duoti bulvių galima tiktai su sausoju pašaru kartu ir tai nedaugiau 5 kg. suaugusiai karvei į dieną.

Sudygusios ir sušalusios bulvės pašarui netinka. Bendrai, žalių bulvių pašarui geriausia visai neduoti galvijams, nes jų gumbuose yra gliukozito ir akrino, kurie pasižymi nuodų ypatybėmis.

Geriausia bulves sušerti konservuotas arba šutintas. Jei duodama žalių, tai prieš sušeriant reiktų jas pirma susmulkinti ir kokia para vandenyje pamirkyti. Panašus mirkimas pašalina galiąsias bulvių ypatybes ir tada jos daros mažiau kenksmingos. Veršingoms karvėms ir augančioms telyčioms bulvių geriausia visai neduoti, nes pas pirmąsias jos iššaukia išsimetimą, o pas antrąsias — ankstyvą pasibėgimą.

M.

— Esseno mieste (Vokietija) įvyko sprogimas kasyklose; yra daug užmuštų ir sužeistų.

— Gruodžio 16 d. Popiežius paskirs 3 kardinolais daugiau, negu buvo numatyta.

— Arabams Palestinojo už sukeltas riaušes prieš žydus, uždėta sumokėti apie 55 tūkstančių dolerių pabaudų.

Nepriklausomoj Lietuvoj.

Lietuvių Latvių vienybės pasitarimai.

Šio mėn. 23 ir 24 dienomis Kaune ėjo Lietuvių Latvių Vienybės atstovų pasitarimai. Iš latvių pusės dalyvavo Riteris, Berzins ir „Rygos Balso" redaktorius p. Vronevskis. Pasitarimuose buvo paliesta eilė klausimų, ypač kultūrinio bendradarbiavimo srityje. Tarp kitko nutarta pakviesti latvių profesorius Kaunan ir lietuvių profesorius Rygon, kad vieni ir kiti paskaitytų eilę paskaitų. Be to nutarta prie Vienybės įsteigti Vytauto sukaktuvėms paminėti komitetas.

Lietuvių Latvių Vienybė turėtų padėti visas pastangas, kad latvių spauda liautųsi variusi Lietuvai nepalankią politiką ir nustotų puldinėti Lietuvą, už jos „užsispyrimą" Vilniaus klausime.

Uždarytas „Lietuvos Darbininkas".

Kauno miesto komendanto parėdymu Darbo Federacijos laikraščio „Lietuvos Darbininkas" paskutinis Nr. sukonfiskuotas ir laikraštis uždarytas. Laikraščio redaktorius prof. Dovydaitis nubaustas 1000 litų.

Gausus sniegas Lietuvoje.

Nesenai Lietuvoje pasirodė pirmas sniegas, o kai kuriose vietose, kaip pav. Kėdeiniuose prisnigo labai daug ir nuo sniego gausumo kai kuriose gatvėse patrūkinėjo telefonų vielos.

Lietuvos atstovas pas popiežių.

Iš Rymo praneša, kad sugrįžęs iš atostogų Lietuvos atstovas prie prie Vatikano dr. J. Šaulys popiežiaus buvo priimtas specijalėj audiencijoj, kurios metu kalbėjosi su popiežiumi apie Lietuvos ir Vatikano santykius.

Kaune iškasė archyvą.

Nesenai kasant kanalizacijos griovius Laisvės al. 16 nr. kieme rado, tur būt, Didžiojo karo metu užkastus archyvus. Dokumentų yra apie porą vežimų. Raštai iš 1905 — 8 metų, kiek apipuvę. Tai daugiausia Telšių apskr. ir Palangos muitinės raštai.

Lietuvos armijos sukaktuvės.

Šio mėn. 23 d. visa Lietuvos armija minėjo labai iškilmingai savo gyvavimo vienuoliktuosius metus. Visose kariuomenės dalyse buvo atlaikytos pamaldos, suruošta visa eilė paskaitų ir pramogų. Spauda taip pat tą dieną plačiai aprašė Lietuvos armijos vienuolikos metų sukaktuves. Valstybės prezidentas pakėlė į generolo laipsnį Generalinio Štabo viršiką pulk. Kubiliūną, taip pat daugybė karininkų buvo pakelta į aukštesnius laipsnius.

Antras lenkų mokytojų suvažiavimas.

Lapkričio mėn. 23 d. Kaune įvyko jau antras šį rudenį lenkų mokytojų suvažiavimas, kuriame dalyvavo Kauno, Panevėžio ir Vilkaviškio lenkų mokytojų Sąjungos atstovai. Kaip matome, lenkams Nepr. Lietuvoj sekasi neperblogiausiai. O gal ir šiuo žygiu suvažiavime dalyvaus „trys" mokytojai?

Atmainos Lietuvos diplomatijoje.

Šiomis dienomis buvęs ligi šiol Lietuvos vicekonsulas Daugaupily, Latvijoj, p. P. Gaučys perkeliamas į Kauną Užsienių Reikalų Ministerijon. Lietuvon konsulu Daugaupily paskirtas buvęs Hamburge vicekonsulas p. A. Polišaitis, kuris Daugaupiliu jau atvyko ir pradėjo eiti savo pareigas.

Beto nuo naujų, 1930 metų prie Užsienių Reikalų Ministerijos steigiamas ekonominis departamentas, kurio vedėju paskirtas Lietuvos atstovybės Londone generalinis sekretorius p. K. Gineitis.

Tyrinėja Vytauto Didžiojo dokumentus ir laiškus.

Prof. Volteris šiomis dienomis išvyko mokslo reikalais į Vokietiją. Jis peržiūrės „Prussia-Museum" ir valstybės archive Vytauto Didžiojo dokumentus, laiškus ir sverbesnius jų nufotografuos. Be to, tame muziejuje jis turės apžiūrėti padarytas Linkūnuose (netoli Tilžės) iškasenas. Drauge su juo išvažiavo Kauno miesto muziejaus konservatorius p. Puzinas.

Gen. Daukantas jau sugrįžo.

Pereitą trečiadienį sugrįžo Kaunan buvęs Lietuvos krašto apsaugos ministeris gener. Tadas Daukantas. Būdamas užsieny gener. Daukantas aplankė Argentinoj ir Brazilijoje gyvenančius lietuvius nmigrantus.

Lietuvos atstovas Švedijoj.

Lietuvos atstovas Stokholman iki šiol dar nepaskirtas, nors manoma, kad atstovu bus ligšiolinis Lietuvos užsienių reikalų administracinio departamento direktorius p. Jurgis Savickis.

Tarptautinio spaudos biūro atstovas Kaune.

Šiomis dienomis atvyko Kaunan iš Stokholmo (Švedija) tarptautinio spaudos biūro atstovas susipažinti su Lietuva. Be to, kaip žinoma, kitais metais Stokholme ruošiama didelė paroda, kurioje dalyvaus ir Lietuva. Todel minėto atstovo atvykimas yra rišamas ir su ta paroda.

Susekta didelė kontrabandos afera.

Šio mėn. 26 d. kriminalinė lenkų policija susekė didelę kontrabandos aferą ir tą pačią dieną padarė mieste apie 50 kratų krautuvėse ir privačiuose butuose. Suimta 11 asmenų, kurių tarpe yra buvęs Muitų Direkcijos vicepirmininkas ir aukštas Gelžkelių Direkcijos valdininkas. Minėtos organizacijos nariai be nelegalaus prekių gabenimo Lenkijos vertėsi ir netikrų dokumentų padirbinėjimu.

„Kur. Wil." pastebi, kad ši afera davusi valdžiai kelis milijonus zlotų nuostolio.

Bylą veda Teismo prokuratūra.

„Vilniaus Žodis".

Šiomis dienomis pasirodė vietoj nustojusio eiti „Kultūros" organo, „Vilniaus Šviesos" naujas, daug mažesnis laikraštis „Vilniaus Žodis", kuriame kartojami seni „Vilniaus Šviesos" puolimai. Redaktoriu ir leidėju pasirašo Jonas Murinas.

Ir taip negalima.

Vokiečių laikraštis „Konitzer Tageblatt" išeinąs Choinicų mieste (Lenkija), priede įdėjo straipsnį, kuriame pasakė, kad Visla ilgio atžvilgiu yra trečioji iš eilės Vokiečių upė. Prokuratura laikraščio redaktoriui sudarė bylą už platinimą žinių, kurios draustinos Valstybės Prezidento 1927 m. gegužės 10 d. parėdymu. Apskrities teismas š. m. sausio 13 d. su prokuroru sutiko ir nubaudė redaktorių 300 auksinų. Byla buvo nukelta aukštesnėn instancijon, kuri su Apskrities teismo sprendimu sutiko ir jojo nutarimą patvirtino.

Lietuvių Šv. Kazimiero Draugijos Valdybos atsišaukimas.

Pereitame numeryje minėjome apie Lietuvių Šv. Kazimiero Draugijos atsišaukimą del Vytauto Didžiojo mirties sukaktuvių. Dabar dedame šį atsišaukimą ištisai.

„Ateinančiais 1930 metais spalių 27 dieną sukanka lygiai 500 metų nuo Vytauto, Didžiojo Lietuvos kunigaikščio, mirties.

Lietuvių tauta, turėdama omenyje jo labai didelius nuopelnus Lietuvai, rengiasi tinkamai paminėti tas sukaktuves. Lietuvių Šv. Kazimiero Draugija šiuo atveju taip pat negali pasilikti užpakalyje. Priešingai, prisiminus, kad Vytautas buvo katalikiškosios Lietuvos valstybės tėvas ir kad lietuvių tautos vardą ir galybę buvo iškėlęs tokion aukštybėn, kokios jį iki tol nebuvo pasiekusi, o ir paskiau nepasiekė, mūsų Draugija, kuri daro ypatingų pastangų išauklėti jaunimą Katalikų Bažnyčios ir Lietuvių Tautos gerais sūnumis, savo uolumu turi užimti pirmą vietą iškilmių rengime mūsų Didvyriui pagerbti. Todel Lietuvių Šv. Kazimiero Draugijos Centro Valdyba šiuomi prašo ir karštai ragina visus Draugijos Skyrius Vytauto Didžiojo 500 metų mirties sukaktuvėms paminėti ateinančiais metais, laiku, kurį kiekvienas Skyrius pripažins sau patogesniu, rengti atatinkamas iškilmes, daryti akademijas, per kurias būtų laikomos prakalbos, paskaitos, vaidinimai, deklamacijos, giedojimai-dainavimai ir t. t. apie to garbingiausiojo mūsų kraštо Valdovo žygius. Pirmininkas: (—) Kun. D-ras Ant. Viskantas, Jo Šventenybės Popiežiaus Šambelionas, Sekretorius: (—) Antanas Juknevičius, Teisių Magisteris".

Redakcijos atsakymai.

P. K. Plunksnai. Apie Tamstų sodžių buvo rašyta pereitame numeryje, todel šiuo žygių netilps, nors ateityje prašome mūsų nemiršti.

P. Pievuniui. Tokios korespondencijos mums neteko matyti.

P. Stasiui Kuloiciui. Teikitės Tamstos duoti mums ramybę su amžinaisiais „išstojimais" ir „įstojimais". Tai jau antras Tamstos pareiškimas. Jūs patys nežinote, ko norite ir tik kitus klaidinate.

P. Smalėnui. Ačiū už pažadą, būsime labai dėkingi; būsime ir atsargesnį, kad nerūstinti „ponų" o savo pasakyti. Dar kartą ačiū.

P. Bijūnėliui. „Ko liūdi" mums labai patiko ir kad ne trūkumai, kurių mes negalime pataisyti, tai gal ir patalpintume. „Myliu" mums visai netinka. Mėgink Tamsta rašyti, gal Dievas duos susilaukti geresnių vaisių.

Trumpai apie viską.

— Šiaurės Afrikoje pasirodė didžiausi skėrių (šarančios) būriai; tie Kapablanka buvo matyti skėrių debesys 2 kilometrų ilgio ir platumo. Prancūzai susirūpinę, kaip juos išnaikinti.

— Meksika pasirašė Kellogo paktą; tai 55 valstybė iš eilės, padėjusi savo parašą po tuo paktu.

— Sovietų Komisarų Taryba davė leidimą 4000 vokiečių išvažiuoti iš Rusijos.

— Kemal Paša uždraudė moterims giedoti iš minaretų vakarinę maldą; jas paraduos mikrofonai ir garsiakalbiai.

— Buvęs Prancūzijos prezidentas ir ministerių pirmininkas Puankare jau visai pasveiko; jis mano greitu laiku vykti Afrikon ar Pietų Amerikon.

VIETOS KRONIKA.

Metinis konfiskavimų balansas.

„Vilniaus Rytojus" pradėjo eiti pernai gruodžio mėn. 1 dieną. Per visus tuos metus laikraštis buvo su konfiskuotas 7 kartus. Būtent:

1928 metais Nr. 2 už staipsnį: *Šeimyna — Lietuvybės židinys*", Nr. 6 už staipsnį „*Mūsų pradžios mokyklų klausimu*".

1929 metais — Nr. 19 už Politinės apžvalgos skyrių—*Lenkija* ir už staipsnį „*Daugiau kantrybės*", Nr. 33 už straipsnį „*Mokytojų kvalifikacijos*" ir už *korespondenciją iš Dzeveniškių*, Nr. 41 už straipsnį „*Prof. Voldemarui atsistatydinus*", Nr. 51 už Politikos apžvalgos skyrių—*Lenkija* ir Nr. 55 už straipsnį „*Vilniaus klausimas tarptautinėj arenoj*".

Nr. Nr. 19 ir 33 bylos tapo panaikintos, bet numeriai neatiduoti.

Faustas Kirša Vilniuje.

„Kur. Wil." pranešė, kad pereitą sekmadienį atvyko iš Kauno Vilniun perdemarkacinę liniją lietuvių poetas p. Kirš, kuris žadąs išbūti Vilniuje keletą dienų. Tokio poeto Lietuvoje visai nėra. Iš tiesų yra atvykęs Vilniun žinomas poetas Faustas Kirša.

Kelių policija.

Spaudoj pasirodė žinių, kad artimu metu bus suorganizuota specijali kelių policija (droga policja). Ji bus aprūpintu motociklais ir tvarkys judėjimą.

Nelaimingiausia gatvė Vilniuje.

Nors Vilniuje ir visos gatvės nelaimingos, bet viena jų, būtent Daminykonų gatvė yra iš tiesų nelaimingiausia. Visas magistrato rūpesnis yra nuolatinis jos kasinėjimas. Kiek kartų ši gatvė buvo suurasta ir vėl sulyginta, nieks nežino. Gana to, kad vieną mėnesį iškasa, kitą sulygina, trečią iškasa, ketvirtą vėl sulygina ir taip begalo. Pav. ruošiantis Universiteto iškilmėms, iškasė, užvertė, išgrindo, sulygino, žvyriumi pabarstė, o šios savaitės pradžioje vėl pradėjo kasti ir tai labai giliai.

Kiek Vilniuje suvalgo mėsos per savaitę.

Pasirodo, kad Vilniaus miestas per savaitę suvalgo apie 3000 galvijų štukų. Štai pavyzdžiui pereitą savaitę Vilniuje buvo papiauta mėsai 2911 galvijų.

Dar du generolai Vilniuje.

Pereitą antradienį atvyko Vilniun dar du iš Varšuvos generolai: Sosnkowski's ir Orlicz-Dreszer'is, kuriuos, kaip rašo „Słowo" pasikvietė marš. Pilsudskio kabinetas. Atvykę generolai dalyvaus karo žaidime (gra wojenna), kuris dabar vedamas Vilniuje. Tuo būdu be marš. Pilsudskio, Vilniuje dabar yra generolai: Konarzewski's, Sosnkowski's ir Orlicz-Dreszer'is. — „Słowo" pranešė, kad pereitą ketvirtadienį marš. Pilsudskis jau išvykęs Varšuvon.

Leidėjas ir Atsak. Redaktorius Julius Navikas. „RUCH" Spaustuvė, Totorių g.